

borštom! Sekati les, to res zna vsak; al bele vrane so taki kmetje, ki skrbijo za zárod lesá. Se ve, da lahko je vživati to, kar so stari naši očetje nam pripravili, al nemarnost je velika, da ne skrbimo za to, da bi tudi mi svojim otrokom zapustili kaj vžitka. Vse časti vredna družba kmetijska nam ponuja zastonj semena; koliko pa Vas je, da za-nj prosite? Zato vas opominjam: Zdramimo se!

V Češnjicah.

Janez Rokavc, kmet.

Moje skušnje o reji lesá.

Dragi bralci in posebno vi očetje gospodarji zopet se nam ponuja kosec kruha, ki ga bodo vaši sinovi enkrat hvaležno vživali, namreč ta, da nam sl. kmetijska družba ponuja gozdnega semena. Sprejmite ponudbo, ki je zatega denarja vredna; ne držite rok križem, posebno vi, ktere imate na svojem posestvu lepo priložnost lesa zarediti si! Pomislite le, kako se tu pa tam gozdi neusmiljeno posekujejo.

Gotova resnica je, da naši potomci bodo mraz trpeli zavoljo naše zanikernosti. Dragi bralci! naj vas ta-le moja lastna skušnja v to priganja. Podelila mi je lansko spomlad sl. kmetijska družba 28 liber smrekovega semena in dokupil sem še nekoliko mecesnovega in borovega semena. Vse to seme sem posejal po plešinah, po grmovji in kjer koli je bilo kaj praznih tal potem. Ker mi je pa še precej semena ostalo, napravil sem drevesnico 10 sežnjev dolgo in 5 široko. Povem vam, da veselja more človeku srce igrati, ko vidi tisoč in tisoč čvrstih mladih sadik, kterih željno pričakujem, da bodo zadosti velike za presadbo. Nasadil sem tudi pred dvema letoma kakih 500 od 1 do 2 čevlja visocih gozdnih sadik smrekovih; tudi te so se večidel prijele. Tudi po gosp. Šajerjevem nasvetu sem smreko z zmrzlo zemljo vred dva in pol sežnja visoko presadil; zdaj raste, da je veselje.

Iz tega videte, da vse je mogoče; le rok ne smemo križem držati. Obžalovati je pa to, da prosti kmetje še premalo beró; „Novice“ nam vendar zmirom toliko lepih naukov dajejo, zato ne bi smelo biti kmeta, ki ne bi tega zlata vrednega lista imel. Če si sami nočemo pomagati, kdo nam pa bo?

Iz Cola nad Vipavo.

Andrej Rován, kmet.

Obraznava kmetijskih šol na Kranjskem v deželnem zboru lanskem.

Razprava o kmetijski šoli na Dolenskem.

Poročilo deželnega odbora se je v poglavnih točkah glasilo tako-le:

„Že dolgo se čuti potreba, da bi se ustanovila niža kmetijska šola, to je, taka poljedelska šola, v kateri bi se kmečki sinovi naše dežele izučili, umno gospodariti se svojim posestvom. Pozvana po c. k. ministerstvu za kmetijstvo je kmetijska družba že 1850. leta ustanovila kmetijsko šolo, ktere prvoletni uk je bil v Ljubljani, drugoletni in tretjeletni pa na graščinah v Preddvoru, v Draškovicah in v Mokricah. Ta učilnica se je napraviti mogla samo se žrtvoljubno podporo nekterih domorodcev in po privolitvi c. k. ministerstva, da je 87J gld. poprejšnjih konjskih daril (premi) sméla rabiti v štipendije in druge šolske potrebščine. Ker je bila ta podpora odvzeta, zato bilo je 1862. leta tudi te šole konec.

Od tega časa — toraj polnih deset let — bile so neprestano razprave, da bi se ustanovila kmetijska šola, a vendar niso prišle do zaželenega vspeha.

Leta 1866. in tudi v naslednjih letih je deželni zbor

razpravljajal o napravi kmetijske šole, in po njegovem naročilu je deželni odbor, da bi tej šoli dobil primerno prostorišče, 1867. leta bil v dogovoru z gosp. Smolo, posestnikom grajščine Grm pri Novem mestu, in v novejši dóbi z gosp. pl. Langerjem zaradi Bršlina.

Ako bi naša dežela imela take novčne moči, kakoršne imajo nektare druge dežele, gotovo bi tako potrebna šola bila ustanovljena, kar nam dokazuje to, da se je enaka šola kakih 10 let mógla držati, a samo s tem, da so vsi učitelji zastonj podučevali in da se je iz deželne zaloge dajalo samo 879 gold. podpore za štipendije učencem.

A če se neče, da bi šola visela samo od radovoljnosti učiteljev; če se hoče, da bi ti učitelji ustrezali tudi zahtevam znanstva in če se neče, da bi šoli posvečena grajščina bila samo milostinsko darilo dotičnega posestnika: potem je treba dobiti trdno podlogo šoli in njenemu obstanku.

Ko se je pričela državnih podpor naprava, ki je tako dobrodejna znanstvu o poljedelstvu in gozdarstvu posamesnih avstrijskih dežel, tedaj se je tukajšnja kmetijska družba zaupno obrnila k c. k. ministerstvu poljedelstva, da bi dobila krepko novčno podporo za ustanovitev kmetijske šole, ktera se je tudi bila obljubila z visokim razpisom od 10. marcija 1870. l., št. 1284/456. Vsled te obljube se je bila ta stvar na razpravo vzela v občnem zboru kmetijske družbe 4. maja 1870. leta, in sklenjen je bil šolski načrt s porabo šolskih programov drugih dežel, po kterih je za glavne učne stvari to postavljeno: vaje v spisih kmetijskih in v računstvu, lahko umevno naravoslovje in kemija z ozirom na poljedelstvo in zemljeznanstvo, znanstvo zelišč, to je, znanje rastlin za pičo in strupenih zelišč, praktičen uk o kmetijstvu zadevajoč obdelovanje polja, travnikov in vrtov, murvorejo in svilorejo, vinstvo, čbelarstvo, kmetijsko knjigovodstvo, a vse to tako zaporedoma, da bi se 1. leto najpoprej učila pripomočna, a v 2. letu strokovna znanstva.

Iz teh samo po vrhu narisanih učnih stvari se deželni zbor uvéri, da ima ta šola, ker je celotna kmetijska šola, bistven razloček v primeri z načrtano šolo na Slapu, ktera je samo posebna šola za sadje-rejo in vinstvo; a komur je znano, kako se na Dolenskem in kako v Vipavi prideluje vino, ne bode se niti trenutja pomišljal pritegniti temu, da Slapska učilnica, ktero nam je blagosrčeje grofa Lanthieri-ja pomoglo ustanoviti, ne bode nepotrebna potem, ako se na Dolenskem šola napravi; obe šoli ste bistveno različni.

To šolsko stvar, ki je stvar vse dežele, bil je odbor kmetijske družbe izročil deželnemu odboru ter mu priporočil, da bi jo krepko pospeševal. Deželni odbor jo je tudi res na razpravo del v 10. seji deželnega zbora 1871. leta. Z dopisom sl. ministerstva za kmetijstvo od 19. aprila 1872. leta bilo je kmetijski družbi naznanjeno, da je primerna podpora obljubljena za kmetijsko šolo, a da bodo dotične razprave o tem dalje tekle z deželnim odborom, ker bode omenjena šola deželna šola.

V seji 9. junija 1872. leta je bilo zarad Bršlina natančnejše posvetovanje, ker je gosp. pl. Langer izrekel, da hoče poslopja in zemljišče v Bršlinu deželi prepustiti za 1200 gold. letne zakupščine. Naposled je bilo soglasno sklenjeno, naj komisija odide v Bršlin ter vse sestavne dele tega posestva, kar se tiče poslopij in tudi zemljišč na tanko pregleda in pretehta na samem mestu, ali je stvar primerna, da bi se vzela za kmetijsko šolo; kterih prenapredb ali dozidkov bi bilo treba, da bi prostora dovolj bilo za šolo, stanovanje učiteljev in učencev; kolikošni bi bili stroški za prenapredbo,

kteri bi zadeli deželno zalogo, ter ob enem naj bi se tudi z gospodom grajščakom dogovorilo o črtežu zakupne pogodbe, ter o vsem tem poročilo deželnemu odboru. Za izvedenca se je bil k tej komisiji sprosil g. Franjo Povše, voditelj in učitelj slovenskega oddelka na Goriški deželni kmetijski šoli, gosp. dr. Bleiweisa, kterega je služba ovirala, da ni mogel sam tje iti, nadomestoval je gosp. Murnik kot zastopnik deželnega odbora, zastopnik kmetijske družbe je bil g. dr. Razlag in za tehnika gosp. Franjo Witschel. Konec julija meseca letos so imenovani gospodje ogledovali posestvo gosp. pl. Langer-ja v Bršlinu. Sodba vseh se je strinjala v tem, da so tla tistih zemljišč, ktera bi dobila šola, vrlo dobra v razne namene kmetijskega nauka, a da ima Bršlin premalo travnikov ter da nima nič vinogradov; da bi poslopje v šolske namene potrebovalo zeló mnogo predelovanja in novega zidanja, kterim je tehnik 10.000 do 12.000 gold. stroškov prisodil, potem, ko mu je prof. Povše povedal, kakih in koliko prostorišč je treba. (Kon. prih.)

Zdravnišek stvari.

Domača zdravila pri kozah in mačuhu.

Iz spodnje Idrije 8. svečana. B. L.

Kužne bolezni: kozé in mačuh ste nam konec lanskega leta velik strah delale. Zdravnik na kmetih ni tako lahko pri rokah kakor v mestih, čeravno je dolžnost vsacega človeka, da pri zdravniku pomoči išče. Dokler pa ga ni, je treba ljudem vsaj pametno ravnati, da se kužna bolezen ne zatrosi in bolnik bolezni ne pohujša.

K nam na Karnice v spodnjo Idrijo sta bila dva drvarja iz Blegajše konec meseca maja kozé zanesla. Kmalu jih je bilo več bolnih. Ko mi to ljudje povedó, sem dal pri farni cerkvi dne 16. junija oklicati, naj se te kužne bolezni varujejo in naj takih bolnikov brez silne potrebe ne obiskujejo; kdor pa k njim mora, naj kakošne dišave v usta vzame, na priliko kakih 6 ali 8 brinovih jagod ali kake 3 ali 4 kaplje brinovega olja na žlici vode popije, ali pa kake 3 ali 4 kaplje tega olja na cukar kane in v usta vzame; tudi je dobro kalmež v ustih zvečiti, ko je pri bolniku, pa sline izpljuvati, ne jih požirati. — Kteri pri takih mrličih opraviti imajo, jih v trugo devljejo in pokopat nesó, naj tudi poprej tako storijo, usta naj si pa s facolom zavežejo, da manj slabega zraka v-se dobijo. — Kozavi bolniki morajo gorko, a ne prevroče in soparno imeti; v hiši mora biti dober zrak, vsak dan kake 2krat naj se izba z brinovimi koreninami pokadi, pa tako, da brinov les brez dima v izbi gorí. Bolnik ne sme kar nič na mrzli zrak iti ali kaj mrzlega zavžiti. Za pijačo je najbolja ječmenova voda, ki se večkrat na dan mlačna pije, nikoli mrzla.

V začetku meseca oktobra nas je obiskala še druga kužna bolezen, kteri pravijo mačuh (tifus). Pri hišah v spodnji Idriji in spodnji Kanomlji, kjer se vodi Idrijica in Kanomljica stekate, se je začela in ondi najhujše razsajala; po 2 ali 3 osebi na dan so zbolele. Ravno tako sem dal oklicati, kakor pri kozji bolezni. — Ko sem 15. dne v Idriji na véliki oštariji bil, me je vpričo več mož neka kmetica hudo oštela, rekši, zakaj da take reči dajem oklicavati, kar nič ni; kogar Bog hoče, ta umrje, drug pa ne, naj dela kar hoče! Nisem si mogel kaj, da ne bi bil neumni babici rekel: Bog ti bode pomagal, ako si sama pomagaš in storiš, kar je pametno. In kmalu je resnico mojih besed sama skusila. Častiljivi gosp. dr. Razpet iz Postojne so si hvalevredno pri-

zadeli in naše revne bolnike večkrat obiskovali. Zbolelo jih je bilo za mačuhom od 1. oktobra do konca decembra 68, umrlo 16, ozdravelo se jih je 52. Pomrli so le taki, ki so na ravnem pri vodi stanovali, s hribov še niso nobenega mrliča prinesli, akoravno tako v več hišah zbolijo. Iz tega se vidi, da je po hribih boljši zrak.

Mnogovrstne novice.

* *Prerokovanje o letošnji letini.* James Pudley, glasoviti Angleški naravoslovec, ki se tudi s prerokovanjem vremena pečá, napoveduje letošnjo letino tako le: Leto 1873. bo najrodovitnejše tekočega stoletja: žita na kupe, vina obilo in še več kakor 1834. leta. Zakaj da nimamo nič prave zime letos, prizadeva si dokazati s tem, da veliki viharji ekvatorski, ki so bili novembra in decembra meseca lani, so zapodili zimo čez morje. Mraza ne bode več; konec meseca svečana bodo že sadna drevesa cvetela. — Tako Angleški prerok. Ali je prerokoval to le za Angleško deželo ali tudi za druge, tega ne pove, a tudi glave ni zastavil, da bode tako.

* *Naglo smrt od čbele pičenega človeka* pripovedujejo Laški časniki. Neki Jožef K. Bruna v Kazali (na Sardinskem) je nedavno ogledoval svoje panjove; čbela ga piči in on pri tej piči omedlí. Ni se več zavedel in čez malo ur je bil mrtev. — Več ne povedó časniki, pa tudi tega ne, kaj so zdravniki našli v truplu raztešenega; morebiti je bil le mrtud, za kterim je po naključbi umrl pičeni, kajti če tudi so čbelni piki včasih nevarni, tako nagla smrt po njih vendar se ne dá lahko razumeti.

Naši dopisi.

Iz Dunaja 9. sveč. ☺ — Na Poljake v državnem zboru gleda zdaj ves svet, kako se bodo vedli nasproti direktnim volitvam. Časniki prinašajo različna poročila o klubovi seji 7. dne t. m. Eden pravi to, drugi drugo. **Prav gotovo** je to, kar Vam jaz povem. Klubova seja bila je res 7. t. m. Grof Goľuhovski je bil pričujoč ter je predlog stavil: naj Poljski klub zaradi direktnih volitev po njem z vlado v razgovor stopi. Ta predlog je bil enoglasno zavržen. Drug predlog je bil ta: naj se voli komisija, ki se z Goľuhovskim v pomenkovanje spusti zaradi direktnih volitev in pa zaradi koncesij, ki naj se dadó Galiciji, in ktera potem poroča klubu. Tudi ta predlog je bil enoglasno zavržen. — To je v vsem resnica. Iz tega vidite, da klub ne dopušča nikakoršne mešetarije niti z Goľuhovskim niti z ministerstvom o direktnih volitvah. Da so ustavoverci vsi zbegani, ker se jim štrana volilne reforme od vseh strani meša, to berete v njihovih listih. — Kar današnji „Wanderer“ piše o ministerski krizi, verjemite mi, ni s trte zvito. Morebiti vendar „post nubila Phoebus!“

Iz Gorice 8. febr. — Nemški časniki večkrat zaničljivo govorijo o ruski cenzuri, pripovedujejo, kako je ona to ali to vest pomazala z ominoznim črnolom in kažejo s prstom na „rusko kulturo“. Ebbene — Italijani gotovo veljajo za „kulturen narod“ — nad tem tudi Nemci ne dvomijo; — najhujši narodnjaki italijanski so, kakor skušnja uči, na mejah etnografičnega obsega. Tako so naši goriški mejači s priimki končujočimi se z „-ič“ najhujši italianissimi“. Tedaj bi šlo misliti, da se pri njih največ italijanske kulture nahaja. Pa poslušajte, kaj se je zgodilo te dni, prav za prav te noči! V gosposki ulici si je bil dal pred nekaj dnevi napraviti nek štacunar čisto slovensk napis

soko gorovje, gorska slemena in grebeni, ki se svojim golim rebrovjem, kakor strahovi z visočine na nas prežijo.

Kar se tiče klestenja gozdnega lesovja, znajdeni so v tem delu posebno Štajarci, Korošci, Salcburšci in Tirolci, pa tudi na našo deželo Kranjsko se ne morejo obračati besede, ki pravijo: „Prvotna moč narave dela in tvori neprestano za naše koristne naméne, ako le človek njeno moč na pravi pot zavračati vé in ne greši zoper naravine postave“.

Toda če primerjamo naravo gozdnega lesovja z velikanskimi zahtevami, ki je stavijo gorski prebivalci, posebno do šilovine, pokažejo se nam očitno žalostni nasledki gozdnega pokončevanja z vsemi svojimi škodljivimi vplivi, ki je imajo do gozdnega lesovja.

Pri nas namreč se gleda le na to, da bi gozdi iz svoje lastne moči in brez človeške pripomoči donášali prav obilno dobrega in vporabnega lesovja, to pa še v najkrajšem času in celó na takih prostorih, ki že po naravnej legi enakim zahtevam gozdnih gospodarjev vstrezati ne morejo. Pa ravno na takih prostorih bi se moralo še najbolj skrbeti, da se gozdi ne pokončujejo, marveč ohranijo. Gozdi naj bi sebi samim delali rodovitno prst, ki je potrebna, da se mlado drevje v rasti pospešuje in nov zarod zagotovi. Toda gorski prebivalci tega ne spoznajo, marveč gledajo le na postranske, večidel malovredne vžitke; iz tega sledi, da jim gozdno drevje le v nabiro nastilje služi.

Radi pripoznamo, da večina naših gorjanov nima primerne prostora za njive in travnike, in če bi ga tudi imela, pomanjkuje jim dosihmal še zmirom potrebne znanja o gozdnem in kmetijskem gospodarstvu, tako pa so prisiljeni živino po ložejem potu in na škodo gozdnega gospodarstva oskrbovati.

Zemlja, ako jej niso primešane rastlinske in živalske snovi, je nerodovitna. Kolikor več segnjilih ali sprhnelih taci delov zemlja v sebi ima, toliko rodovitneja je, in to je poljedelcu in gozdorejcu vedeti treba. Koderkoli je zemlja redilnih tvarin tako izpita, da drevje zaradi pomanjkanja potrebnega živeža na njej rasti ne more, tam si tudi nobenih gozdov in gozdnega gospodarstva misliti ne moremo; ravno tako tudi kmetovalec od svojega polja nobenih pridelkov upati ne more, ako nima pripomočkov, s katerimi se izpitej zemlji njena rodovitna moč zopet povrača. In če kmetovalec te pripomočke iz svojega gozda zajema, potem si mora kar najbolj more prizadevati, da mu ta tolikanj potrebni vir, iz kterega dohaja plodnost na njegova zemljišča, ne usahne, marveč da si ga ohrani in vzdrži; on mora skrbeti, da mu iz gozdov nastila v toliko večej meri dhaja, kolikor več ga za obdelovanje svojih zemljišč potrebuje.

Poljedelci, ki rabijo nastilo, očitajo večkrat gozdorejcem, da so preveč enostranski in prenapeti, kar se tiče vporabe nastila, in da poljedelskih razmer in potrebščin ne poznajo.

Ako bi to očitanje bilo le količkaj opravičeno, morali bi potem gozdi na Kranjskem, kjer listja grabiti nihče ne ovira in je tudi sploh v navadi, v boljem stanu biti, nego pa so. Toda žalibog! na svojem popotovanji po Kranjskem imel sem večkrat priliko opazovati, kako se rodovitna apnena tla naših gozdov s prepogostim in preobilnim grabljenjem listja prav na široko v popolnoma nerodovitno prst prevračajo, tako, da na takih prostorih družega ni videti, kakor k večjemu še kako pritlikavo in krevljasto grmovje. Kras na Notranjskem je svojo nalogo že izvršil in tam, koder se še v najlepšem razcvetji nahaja (tu mislim občine Št. Ambrož, Brezovi dol, Zvirče, Hinje, Podtabor, Potiskavec in deloma tudi Kompale, Zdenskovas in Cesto) se lesoreja čedalje bolj in hitreje bliža poginu.

Da bi kmetovalec ne smel listja iz gozdov jemati, tega mu nihče ne brani, a toliko naj gleda in pazi, da ga jemlje v pravej meri in s posebnim ozirom na to, kakošna je zemlja in lega, kakošen les in oskrbovanje dotičnega gozda, v kterem listje za nastilo nabira. Naša gozdna postava je za to stvar tudi nekoliko poskrbela. Toda kaj pomaga še tako dobra gozdna postava, ako jo pa gozdni posestniki ne spolnujejo.

Kmetijstvo in gozdarstvo se pa v nobeni deželi še ni povzdignilo s samimi naredbami in postavami, marveč le z ljudsko omiko, bodi-si že na eno ali drugo stran; s to se je pa pri nas na Kranjskem komaj pričelo. (Kon. prih.)

Čbelarji! sezimo po novih panjovih!

Množimo čbelorejo na vse strani v našej, za njo jako ugodni mili slovenski deželi. Poprimimo in ravnajmo se po naukih naših skušenih čbelorejcev, kteri si veliko prizadevajo, da bi tudi nas druge izbistrili po svojih knjigah, kako da se imamo obnašati pri čbelah. Da pa ti blagi možje ne mlatijo prazne slame v svojih spisih. Vam hočem iz svoje skušnje nekoliko priobčiti.

Prebravši za nas čbelarje hvalevredno knjigo „Čbelarstvo“, ktero je predlanskim družba sv. Mohora izdala, se podam pręc na delo in naredim 10 panjev po načrtu Sumperjevem, kajti mislil sem si: skušnja učí.

Pa kaj mislite, dragi čbelarji, ali sem jo zadel? Da, da, prav dobro so se mi obnesle. — Ugrebel sem v tak panj nekega zgodnjega prveca (prvi roj), ki je potem še dvakrat rojil. Čbele moje so vedno in močno letele na pašo, obetaje mi, da me hočejo za moj mali trud obdarovati s sladkim medom. In res, ko se je približal jesenski čas — čas trganja — hotel sem se prec prepričati njih teže. Prvi roj je imel 44 funtov blagá, druga dva pa skupaj 47 funtov. Če vzamemo 1 funt tacega blaga po 20 soldov (cent 20 gold.), so mi toraj prinesli vsi trije 18 gold. 20 kr. Mar ni to lep denar! Pa tudi drugi so bili skoraj vsi polni, za lege so imeli prav malo.

Iz tega lahko previdite, dragi mi prijatelji, koliko boljši so panjovi po načrtu Sumperjevem — in gotovo tudi od drugih čbelarjev močno hvaljeni Porentovi — od naših starih. Napolnimo toraj naše čbelnjake s takimi panjovi! J. P. pri Kranji.

Prodaja celičnega svilodnega semena.

„Gosp. List“ goriški naznanja sledeči oklic družbe kmetijske v Gorici:

Da ustrezamo onim, ki še niso preskrbljeni s svilodnim semenom, da dobijo zdravo svilodno seme, ktero je pripravljeno po najzanesljivejših strokovnjakih in po pravilnih načinih prakse in znanosti, naznanjamo jim, da se unča semena zelenega japonskega plemena dobí po 7 gold., rumenega francoskega pa po 8 gold. Za pošiljatev se prišteje znesek s 50 kr. To seme je še na žakličih, na koje je bilo od metuljk položeno; vsakter se tedaj lahko prepriča o množini jajčic, položenih, da more po tem soditi vrednost blaga.

Obraznava kmetijskih šol na Kranjskem v deželnem zboru lanskem.

Razprava o kmetijski šoli na Dolenskem.

(Konec.)

Z ozirom na te velike stroške in premislivši, ako bi se na priliko za posestvo Bršlinsko dajalo po

1200 gold. zakupščine na leto, da ta svota poleg obresti od istine, v to porabljene, v 12 zakupnih letih prizadene nad 34.000 gold. stroškov, in ako bi se Bršlin kakor si koli bodi vzel šoli, kedar mine zakupna dôba, da naša dežela potem izgubi vso to istino, zedinili so se vsi gospodje omenjene komisije v tem izrecilu, da se more edino to priporočati, naj se kako posestvo kupi v svojino, da se obstanek Dolenske kmetijske šole za vselej ugotovi, ker bode zmirom potrebna deželi. Gospod prof. Povšè, zlagaje se z ostalimi gospodi izmed komisije, podstavil je ta nasvèt še tudi s tem, da si tudi druge dežele prizadevajo, kmetijske šole ustanoviti na posestvih, ktera so deželna svojina, ker je tako njih obstanek najtrdnije ohranjen, ter bi tudi zopet samo deželi koristili pomnoženi dohodki takih sè šolo popravljenih grajščin. Tako bi najboljše obresti dajala istina, potrošena za posestvo. A na vsak način je pri kmetijski šoli na Dolenskem treba tudi na to paziti, da va-njo pride tudi podučevanje o vinstvu.

Deželni odbor in ž njim osrednji odbor kmetijske družbe se je s tem izrekom omenjenih gospodov izmed komisije po polnem strnil, ker ni dvomiti, da je kmetijske šole obstanek trden samo potem, ako je mogoče, da dežela v svojino dobode posestvo, primerno za šolo. Temu daje izgled tudi Gorica, kjer se z dovoljeno državno podporo tudi misli kupiti posestvo, ktero bode svojina kmetijske šole.

Deželni odbor po vsem tem ne more si kaj, da ne bi sl. deželnemu zboru tudi nasvetoval, naj se kupi posestvo, primerno za to šolo, ktero namerjamo ustanoviti.

Al deželnemu odboru, ako se ozre na uboštvo deželne zaloge, ako pogleda davčne, že zdaj visoke naklade k neposrednim davkom, ter ako premisli novčne žrtve, ktere deželno zalogo zadenó zaradi novega ustroja ljudskih učilnic, nikakor ni skrita neljuba resnica, da poleg najboljše volje deželna zaloga ne bode mogla iz svojega plačati kupščine.

Ker je s te strani dokazano, da je silno treba ustanoviti kmetijsko šolo, a ker je z druge strani deželna imovina ne more napraviti, ne ostaja nič drugega, nego iskati pomoči pri državni podpori, kakor sta je Goriški deželni zbor in tamkajšnja kmetijska družba iskala in tudi našla. Goriška kmetijska šola je 1869. l. dobila 5000 gold. priplačila za ustanovitev in 1200 gld. letnega priplačila. Ker s to podporo ni bilo izhajati, in ker je bil namen, kupiti si svoje posestvo, zato se je bilo sklenilo v deželnem zboru, sl. ministerstvo za poljedelstvo poprositi take pomoči, da bi se ž njo dalo kupiti svoje posestvo. Slavno ministerstvo je tej prošnji rado ustreglo in 30.000 gold. dovolilo, da se ž njimi kupi posestvo, kteri novci se deželnemu zastopu rekó v treh letih izplačati, in 1200 gold. letne svote je povikšalo na 2400 gold.

Če je tolikošno podpora iz državnih novcev dobila Goriška grofovina, ki je mnogo manjša od Kranjske zemlje, sme tudi Kranjski deželni zastop gojiti upanje, da dobode vsaj enako pomoč.

Z zemljiškim davkom zeló obremenjena Kranjska dežela, ktere preobloženost je tudi samo Njegovo c. k. Veličanstvo blagovolilo pripoznati z najmilostnejšim sklepom od 30. decembra 1864. l., ni do zdaj za kmetijske učne zavode še dobila nič podpore, in vendar je iz svojega že 1850. leta napravila podkóvno in živinozdravilsko šolo, ktera že 22 let deželi koristi, odgojaje umne podkovne kovače in živinozdravilske pomočnike, in ktero je že često pohvalilo slavno poljedelsko ministerstvo; — iz svojega je od 1850. do 1863. leta vzdržavala kmetijske šole, daje za gozdno šolo v Šneperku vsako leto obilna priplačila za štipendije in učila, ter

letno priplačilo tudi obeta na novo ustanovljeni sadje-rejski in vinstveni učilnici na Slapu.

Ako deželni zastop pokaže vse te resnice, utegnilo bi se slavno ministerstvo poljedelstva čutiti nagnjeno, tudi Kranjski deželi nakloniti vsaj tolikošno podporo, kolikoršno je dobila Gorica.

A treba je, da tudi deželni zastop resnično voljo, ustanoviti kmetijsko šolo, v dejanji pokaže s tem, da se obveže, iz deželne imovine dajati letno priplačilo v vzdržavanje omenjene šole.

Tako se je glasilo poročilo deželnega odbora, kteremu poročevalec je bil dr. Jan. Bleiweis.

Predlogi, ki jih je vpert na to poročilo deželni odbor stavil deželnemu zboru, so bili v prevdarek in poročilo izročeni finančnemu odseku, ki je v 10. seji stavil sledeče predloge:

1. Slavnemu c. kr. kmetijskemu ministerstvu se podá prošnja, naj za to, da se kupi posestvo, primerno za Dolensko kmetijsko šolo, dovoli 30.000 gld. priplačila iz državnih novčnih podpor, odmenjenih v pospeševanje poljedelstva in 2400 gold. letnega priplačila v vzdržavanje šole.

2. Ako bi teh 30.000 gold. podpore ne bilo dovolj v kupilo posestva, obvezuje se deželni zastop, iz deželne imovine plačati, kar bi bilo treba več novcev, ter iz nje vsako leto dajati po 3000 gold. priplačila, da se bode šola vzdržavala ter da se ustanové štipendije.

3. Deželnemu odboru se naroča, naj, razloživši obtežano stanje naše dežele in priloživši šolsk program, zdelan po načelih tega poročila, prošnjo podá slavnemu poljedelskemu ministerstvu za podporo, zaznamovano v 1), in ako bode prošnja ugodno rešena, potem naj storí vse, česar je treba, da se, dovolitev prihranjaje slavnemu deželnemu zboru, za kmetijsko šolo kupi pripravno posestvo na Dolenskem, da se bode potlej mogel uk takoj pričeti. —

Ko je poročevalec dr. vitez Savinšek v imenu finančnega odseka razglasil ta predlog, se oglasi dr. R. Razlag ter nasvetuje, da bi se posestvo za to šolo kupilo poleg Novega mesta, ter da bi se šola začela najdalje v jeseni leta 1873. — Dr. J. Bleiweis izrazuje živo željo, da bi se šola osnovala že letos jeseni in da bi se napravila blizo Novega mesta, al vendar povdarja, naj bi se napravi kmetijske šole na Dolenskem ne napravljale zapreke s sprejemom g. dr. Razlagovega predloga, ker je mogoče, da se ponudi prilika, na kakem drugem mestu na Dolenskem dobiti primerno posestvo za manjšo ceno ali celó zastonj; zatoraj nasvetuje, naj se reče: „ako je mogoče — poleg Novega mesta“ kupi posestvo; dalje pa še to nasvetuje, naj se deželni odbor obrne na velike posestnike Dolenske z oklicem, da kdo izmed njih za cenejšo kupnino deželi prodá posestvo za šolo. —

Pri glasovanji obveljajo vsi nasveti finančnega odseka, oba nasveta g. dr. Bleiweisa in nasvet g. dr. Razlaga, naj se šola začne jeseni l. 1873.

Zgodovinske črtice.

Odprto pismo

gosp. prof. vitezu L. Gariboldi-ju.

Dragi Polde! Čudil se morda bodeš, kdo Ti se drzne pisati v našem milem, a zdaj od Tebe žalibog zaničevanem, slovenskem jeziku. Vedi toraj, da Ti piše Tvoj nekdanji součenec in prijatelj A. D. Pivčanin, ki milo obžaluje, da si se tudi Ti v sedanjem, za našo narodno reč neugodnem času tako daleč zmotil, da si se tagblattarskim rabljem slovenskega naroda na lima-